

Et Eli'ia & Zich'ri filij Terocham. Isti capita familiarum, generationibus suis capita: isti habitauerunt in Ierusalaim.

IN Ghibbon autem habitauerunt Abi' ghibbon: & nomen vxoris eius Mahacha. Et filius eius primogenitus Habdon: & Zur & Cis & Bahal & Nadab. & Gedor & Ach'io & Zacher. Et Mich'loth genuit Sim'am: & etiam ipsi ex aduerso fratrum suorum habitauerunt in Ierusalaim cum fratribus suis. Nulla describitur discordia, sed localis separatio, quod isti in regione fratrum suorum filiorum Ben'iamin habitauerunt in Ierusalem cum fratribus suis de tribu Ben'iamin.

Ner autem genuit Cis, & Cis genuit Saul. Non est iste Ner pater Abner in primo libro regum: sed iste Ner est auus tui Saulis regis tui Abner. fuit enim pater & Cis & Ner: sed author prosequitur tantum lineam Saulis regis, & Saul genuit Iehonathan & Malchi' suab & Abinadab & Esbahal. Hinc apparet clarè diuersitas nominum in lingua Hebraica respectu eiusdem viri: nam filius Saul qui in libro regum vocatur Isboseth hic vocatur Esbahal. Et similiter subiugitur de filio Ionathæ, qui hic vocatur Meribbahal, ibi autem Mephiboseth. Quare ideo expedit nosse, ne ex diuersitate nominum fallaris. Filius autem Iehonathan Merib'bahal. & Merib'bahal genuit Micham. Filij autem Michæ: Pithon & Melech & Thaarach & Acham. Acham autem genuit Iehohadam, & Iehohada genuit Halemeth & Hazmaueh & Zimri: & Zimri genuit Mozam. Moza autem genuit Binham: Rapha filius eius, Elhasa filius eius, Axel filius eius. Axeli autem fuerunt sex filij: & ista nomina eorum, Hazricam primogenitus eius, & Iismahel & Sehar'ia & Hobad'ia & Chanan: omnes isti filij Axeli. Filij autem Hefec fratris eius: Vlam primogenitus eius, Iehus secundus & Eliphelet tertius. Fuerunt autem filij Vlam viri potentes fortitudine, tendentes arcum, & multiplicantes filios & filios filiorum, centum & quinquaginta: omnes isti de filiis Bin'iamin.

CAPVT IX.

Uniuersus autem Israel dinumeratus est. Hebraicè habetur, genealogizatus est: si sic licet loqui. & summa eorum scripta est in libro regum Israel & Iehuda. Narrat author omnes tribus Israel secundum generationes suas recensitas & scriptas fuisse in libris regum tum Israel tum Iudæ, ad manifestandum quod in utroque regno adhibebatur studium ad scribendum genealogias omnium usque ad

ad captiuitatem Babylonicam. Et dixit hoc etiam ad excusandum se quod non omnium meminisset: & ad citandum loca unde ipse hausit genealogias non scriptas apud Moysen & libros regum. translatique sunt in Babel propter delictum suum. Qui autem habitauerunt primi in possessionibus & urbibus suis: Israel & sacerdotes & Leuitæ & Nethinæi. Aduerte prudens lector ordinè literæ ex Hebraico contextu: nam ibidè sic habentur precedentiæ. & ecce ipsi scripti in libro regum: Israel & Iehuda in captiuitatem ducti sunt ad Babel in mentiri eorum. Et habitantes primi qui in possessione sua in ciuitatibus suis Israelis: sacerdotes, Leuitæ & Nethinæi. Ex quo cõtextu apparet scribi duo. Alterum quod scripti fuerunt in captiuitate ducti in Babylonem: & quod non ipsi soli fuerunt genealogizati, sed etiã sacerdotes, Leuitæ & Nethinæi qui primi habitauerunt in possessionibus suis in urbibus suis in Israel. Ita quod non sufficit authori narrare quod omnis Israel fuit per genealogias recensitus, sed explicauit quod etiam sacerdotes, Leuitæ & Nethinæi fuerunt per Genealogias suas scripti. Oportuit autem horum specialiter meminisse: quia cum scribebatur populus numeratus in libris regum, non numerabantur nec scribebantur sacerdotes & Leuitæ: utpote exempti secundum legem Moysi. Nethinæi quoque: quia non erant ex genere Israel non comprehendebantur sub nomine Israel. Dicendo autem primi qui in possessione sua in urbibus suis, manifestat se loqui de sacerdotibus & Leuitis post ingressum terræ promissionis: ad differentiã sacerdotum & Leuitarum ante ingressum terræ promissionis, quorum numerus scriptus est à Moysen. Nethinæi verò Ghabaonitæ dicuntur. sonat enim dantes seu datos: quia illi se dederunt Israelitis, & ipsi sunt dati in seruitutem templi Dei. Nec te moueat quod post narratum uniuersum Israel recensitum subiugitur quod fuerunt ducti in captiuitatem in Babel: quoniam sensus est quod postremo fuerunt ducti in captiuitatem Babel, ita quod confirmatio captiuitatis scribitur.

Commorari sunt in Ierusalem de filiis Iudæ. Iuxta Hebræum post supradicta immediatè subiugitur. Et in Ierusalaim habitauerunt ex filiis Iehudæ & ex filiis Bin'iamin: & ex filiis Eph'raim & Manassus. Et statim appositivè subiugitur. Huthai filius Hamihud filij Homri filij Imri filij Bani, de filiis Perè filij Iehudæ. Narrare intendit (ut initium, medium ac finis testantur) perrogatiã ciuitatis Ierusalæ quo ad hoc quod aliæ urbes cõtentæ erant

erant habitatoribus suæ tribus, Ierusalem autem habuit habitatores diuersarum tribuum à principio quo filij Israel obtinuerunt terram promissionis. Vnde & inchoat ab Huthai viro de tribu Iudæ patet enim in libro Iosue tribu Iudæ primū obtinuisse Ierusalē. Et de Siloni, Hasa' ia primogenitus et filij eius. Et de filiis Zerach Ichuel: & fratres eorum sexcēti & nonaginta. Omnes de tribu Iudæ sub hoc numero comprehenduntur: quemadmodum postea subiungitur numerus filiorum Beniamin habitantium in Ierusalem, & postea numerus sacerdotum. Porro de filiis Biniamin: Sallu filius Mesullam, filij Hodan' ia filij Hassenua. Et Libne' ia filius Ierocham, & Ela filius Huxxi filij Mich'ri: & Mesullam filius Sephar' ia, filij Rehuel filij Libni' ia. Et fratres eorum per generationes suas, nongenti & quinquaginta sex: omnes isti viri capita familiarum per domos patrum suorum.

De sacerdotibus autē: Iedab' ia & Ieho' iadib' & Iachim. Et Haxar' ia filius Chitci' ia filij Mesullam filij Zadoc filij Meru' iothi filij Achirub, pontifex domus Dei. Iuxta Hebræum habetur. filij Achitub ducis domus Elohim. Quare iste Achitub (in quem posteritas habitās in Ierusalem reducitur) appellatus fuerit dux domus Elohim, scriptū non est expressē. tamen hinc insinuat quod ipse fuerit translator domus Dei ex Silo in Nobe: nam in cap. vigesimoprimo primi reg. legimus domum Dei fuisse in Nobe, & ibidem sacerdotē Achimelech filiū Achitub tempore Saulis. De isto igitur Achitub intelligimus dici quod fuit dux domus Elohim, quia duxit domum Elohim de Silo in Nobe. Et Hada' ia filius Ierochā, filij Paschur filij Malchi' ia: & Mahsai filius Hadiel, filij Iachzerach, filij Mesullam, filij Mesillemith, filij Immer. Et fratres eorum capita per domos patrum suorum, mille & septingenti & sexaginta: potentes fortitudine ad faciendum opus ministerii in domo Dei. Nomen est Elohim.

De Leuitis autem: Semah' ia filius Chasub, filij Haxricam, filij Chasab' ia de filiis Merari. Et Baebacar carpētarius. Hebræicē habetur. faber. Singularis enim virtus artis in isto describitur: nisi sit nomen proprium, vt aliqui Hebræi putant. & Galal & Matthan' ia filius Mich' e, filij Zich' ri filij Asaph. Et Hobad' ia filius Semah' ia, filij Ghalal filij Ieduthomet Berech' ia filius Ase filij Elcana, qui habitabat in villis Nethophathi. Et ianitores Sallum & Hachub & Talmon & Achiman: & fratres eorum, Sallum caput. Vsq̄ ad illud tempus in porta regis vicissim ad orientem obseruabant per vices suas de filiis Leui. Iuxta Hebræum habetur,

Et

Et hucusque in porta regis ad orientem: ipsi ianitores castris filiorum Leui, sic iacet in hebræo. Et hinc habentur tria. primum quod ea quæ scribuntur hic, narratur de tempore ante captiuitatem Babylonicam: alioquin non extendisset author obseruationem ordinis ianitorum vsque ad tempus suū, dicendo & hucusque. Alterū quod author libri post reditum ex captiuitate Babylonica post ordinatū diuinū cultum in Ierusalem, scripsit hæc: alioquin nō dixisset, & hucusque; ianitores castris filiorum Leui in portā regis ad orientē. Habetur tertio quod post captiuitatē Babylonicā reparauerunt non solum res, sed & nomina: appellauerunt enim portā regis vt prius appellabatur porta ad orientem. & Sallum filius Chora filij Eb' iasaph filij Corach & fratres eius pro domo patris sui Corchite super opus ministerij, custodes vestibulorum tabernaculi testimonij. Parui refert quod Hebræicē habetur. custodes liminum tētorij, in idem enim redit sensus. & familia eorum per vices castrorum domini custodientes introitum. Iuxta Hebræum habetur. & patres eorum super castra Iehouah custodes introitus. significatur enim quod & ipsi & patres eorum habuerunt officium custodiendi introitū. Et Phineas filius Elthazar erat dux eorum coram domino. Hinc clarē apparet quod recenseret author priscum ordinem seruatum in terra promissionis, qui postea translatus est in Ierusalē. iste enim Phinees fuit summus sacerdos: & propterea dicitur dux eorum corā domino. Et deficit, cum eo. Ita quod significatur Phinees dux super Leuitas corā Iehouah cū eo Phinees existēte. bonitas siquidē Phinees describitur in hoc quod Deus erat cū eo. Zechar' ia filius Meslem' ia ianitor portæ tentorii adnationis.

Omnes ipsi electi ianitores in liminibus, ducenti & duodecim: ipsi in villis suis recessi sunt. Hinc apparet quod author appellat habitatores Ierusalem non solum illos qui iugiter ibi habitabant, sed etiam illos qui tempore vicis suæ habitabant in Ierusalem. Leuitæ enim narrantur scripti secundum suas genealogias in propriis villis: & tamen supputantur inter habitatores Ierusalem, quia tempore vicis suæ habitabāt in Ierusalem, quos construxerunt Dauid & Samuel videri in sede sua. Iuxta Hebræum habetur. ipsos fundauit Dauid & Semuel videri in firmitate eorum. firmitas istius ordinis à Samuele prius, & postea à Dauide fundamentum habuit. Et bene nota quod non ordo, sed firmitas fundata dicitur à Samuele & Dauide. Et ipsi & filii eorum in portis domus domini, & in tabernaculo vi-

X. cibum

eibus suis. Hebraicè habetur. domus tentoriū in custodia. apponitur enim legitur, declarando custodias eorum esse in ostiis domus domini non immediatè, sed in ostiis domorum quæ erant circa tabernaculum. Quod magis declarando subiungit. Ad quatuor ventos erant ianitores: ad orientem, occidentè, aquilonem & meridiem. Cum enim templum vnica esset porta contentum, ostiarij ad quatuor mundi plagas decreti, testantur quòd non de portis templi, sed de portis septi circa templum est sermo. septū enim illud quatuor portas habebat ad quatuor cæli plagas. Fratres autem eorum in villis suis erant, & veniebant in sabbatis suis de tempore vsque ad tempus. Iuxta Hebræum habetur. ad veniendum in septem diebus de tempore in tempus cum istis. Non dicitur quòd sabbato veniebant, sed quòd septimo quoque die veniebant. mutabantur siquidem singulis sabbatis secundum vices suas: sed qui venturi erant, veniebant feria sexta, in qua licebat iter agere. Et isti sunt qui in quarto libro regum cap. 11. appellati sunt ingredienti sabbati & egredientes sabbati. Vnde & hic dicitur quòd fratres eorum in villis suis erant ad veniendum de tempore in tempus cum istis exituris. vicissim enim mutabantur. Huius quatuor Leuitis creditus erat omnis numerus ianitorum. Hebraicè habetur. Quia in fide illorum quatuor potentium ianitorum, ipsi Leuita. Describitur numerus principum ianitorum, dicendo quòd erant quatuor de numero potentium. & ne putaretur quòd essent sacerdotes, explicatur quòd isti quatuor principes erant Leuita. & erant super exedras & thesauros domus domini. Hebraicè habetur. & erant super aulas, & super thesauros domus Elohim. Narratur istorum quatuor cura multiplex. & subiungitur. Per gyrum quoque templi domini morabantur. Iuxta Hebræum habetur. Et in circumitibus domus Elohim dormient. Hoc de vniuersis Leuitis ianitoribus dicitur. Et ratio loci in quo dormiebant subiungitur. in custodia sua, vt cum tempus fuisset, ipsi mane aperirent fores. Hebraicè habetur. quia super eos custodia, & ipsi super clauem & in mane in mane. Multiplex ratio redditur, tum quia custodiæ onus erat super eos, tum quia eorum erat vsus clauium ianuarum: de quo vsu subiungitur quòd erat de mane in mane.

De eorum grege erant. Parni refert quòd Hebraicè habetur. Et de eis super vasa ministerij. Leuita demonstrantur: narratur enim quòd Leuita erant super vasa ministerij, in numero enim

infere-

inferebat ea & in numero efferebat ea. De ipsis & qui credita habebat vasa sanctuarij. Iuxta heb. habetur. Es de eis prefecti sup vasa, & sup omnia vasa sanctitatis. Duo genera vasorū tāgūtur. primū in cōmuni: alterum in specie, vasa scilicet sanctitatis. Et vtraque sub cura Leuitarum fuisse nec solum vasa sed etiā res sacrificandæ sub eorundē cura describuntur: nā subiungitur. & super florē & vinum & oleū & thus & aromata. Florem autē intellige florē farinae qui in vulgata additione appellatur simila. De filiis autem sacerdotum, vnguenta ex aromatis conficiebant. Distinguuntur officia filiorū sacerdotum ab officiis Leuitarum relatiuè ad vltimò narratum, videlicet aromata. dicitur enim quòd officium filiorum sacerdotum erat cōponere aromata. Nec est facile fingere vocabula correspondētia hebraicis. Nam hoc in loco scribūtur dūtaxat tres dictiones: prima nomen verbale, secunda nomen abstractum, & tertio aromatis, & q̄ tam nomē verbale quàm nomē abstractū, aromatis est: finge si potes. sed sensus est quòd filij sacerdotum erant cōfectores cōpositionis pro aromatis. Et est sermo de aromatis thymiamatis, quod offerebatur Deo intra tēplū in altari thymiamatis. Matthib'ia autē Leuita primogenitus Sallum Corchites, prefectus erat eorum que in sartagine frigebātur. Iuxta heb. habetur. in fide super opus sartaginis. nō restringendo tamen sartaginis nomen ad fruxorium: sed fruxorio similia vasa intelligendo. Porro de filiis Cehathitarum de fratribus eorum erant super panes propositionis: vt nouos per singula sabbata prepararet. Non erat officium filiorum Cehath, ponere panes propositionis, sed preparare: hoc enim erat Leuitarum, illud sacerdotum.

Hi sunt principes cantorum per familias Leuitarum qui in exedris morabantur, ita vt die ac nocte in riter suo ministerio deseruiret. Iuxta hebræum scribitur epilogus prædictorum habitatiū in Ierusalem. Tertio enim repetitur pronomen isti: & primum repetuntur cantores. & isti cantores capita patrum Leuitis in cameris licentiati: quia die & nocte super eos in opere. Tres fuerunt descripti cantores principes iuxta tres filios Levi: & illos iugiter fuisse in templo dicit quia onus operis diuini cultus tam die quàm nocte erat super eos. Et nisi aliquis cultus fuisset nocte exhibitus per Leuitas, non scriptum fuisset die ac nocte. Et dicuntur licentiati, hoc est licitè liberi ab cæteris Leuitarum ad quæ vicissim tenebantur Leuita.

Xx ij

Deinde

Deinde immediatè subditur. Isti capita patrum Leuiti secundum natiuitates suas. Demonstrantur prænarati Leuitæ in tot prædictis officiis quod fuerunt capita familiarum Leuitarum secundum naturales eorum origines. Et demum subditur. capita ista habitauerunt in Ierusalaim. Huc tendebat intentio totius istius tractatus. & demonstrantur capita omnia prænarata, & non Leuitarum tantum.

IN Ghibbon autem comorati sunt Abi' ghibbon Ichel: & nomen uxoris eius Mahacha. Filius autem eius primogenitus Habdon: & Zur & Cis, & Bahal & Ner & Nadab. Et Gedor & Ach'io, & Zechar'ia & Mic'loth. Mic'loth autem genuit Sim'am: & etiã ipsi e regione fratrum suorum habitauerunt in Ierusalaim cum fratribus suis. Ner autem genuit Cis, & Cis genuit Saul: & Saul genuit Iehonathan & Malchisuah & Abinadab & Esbahal. Filius autem Iehonathan Merib' bahal: & Merib' bahal genuit Micham. Filii autem Michæ: Pithon & Melech & Thach'reah. Acham autem genuit Iah'ram, et Iah'ra genuit Halemeth & Hazmaueh & Zimri: Zimri autem genuit Moxam. Moxa autem genuit Binham: & Rephaia filius eius, Elhasa filius eius, Azel filius eius. Azeli autem fuerunt sex filii: & ista nomina eorum, Hazricam primogenitus eius & Iismahel & Sehar'ia, & Hobad'ia, & Chanã isti filii Azel. Repetito est scriptorũ in præcedenti cap. & prima quidem pars repetitur ad adiungendũ ex tribu Ben'iamin nonnullos habitatores Ierusalaim: secunda autem de linea Saulis, ad inchoandam historiam translationis regni de Saule in Dauidem. intendit enim author libri huius (vt scripta testantur) gesta per lineam Dauidis regum Iudæ narrare suppleto omnia in libris regum.

CAPVT X.

Pelishim autem pugnaverunt contra Israel: fugeruntque viri Israel à facie Pelishim, & ceciderunt interfecti in monte Ghilboah. Asscutique sunt Pelishim Saulem & filios eius: & percusserunt Pelishim Iohnathan & Abinadab & Malchisuah filios Saulis. Et aggravatum est prælium super Saulem: inueneruntque eum sagittariis in arcu & timuit à sagittariis. Et dixit Saul ad armigerum suũ, euagina gladium tuũ & perfode me illo. ne veniãt incircũcisi isti & illudãt mihi: & noluit armiger eius, quia timuit valde: arripuit itaque Saul gladium & cecidit super eum. Viditque armiger eius quod mortuus esset Saul: & cecidit etiam ipse super gladium & mortuus est. Hi-

istoria

istoria hæc sumpta est ex vltimo capitulo primi regum: propter quod pauca restant declaranda. Mortuusque est Saul & tres filii eius, & tota domus illius pariter concidit. Intellige hanc similitatem non secundum terminum, sed secundum viam: hoc est quod ex tunc cæpit ruina totius domus Saul, quæ terminata est occisio post aliquot annos Isboseth. Author enim libri taciturus regnum Isboseth, narrat ruinam domus Saulis simul cum Saulis morte. Quod cum vidissent viri Israel qui habitabant in campestribus, fugerunt: & Saul ac filii eius mortui, dereliquerunt vrbes suas, & huc illucque dispersi sunt. Iuxta Hebræorum legendum est. Et viderunt omnis vir Israel qui in valle quod fugerunt, & quod mortuus est Saul & filii eius: & dereliquerunt civitates suas & fugerunt, veneruntque Pelishim & habitauerunt in eis. Sententia est clara & tractata vbi supra.

In crassino autem post mortem Saul, venerunt Pelishim ad expoliandum interfectos: & inuenerunt Saul & filios eius iacentes in monte Ghilboah, spoliaueruntque eum & tulerunt caput eius & arma eius: & miserunt. caput Saulis, in terram Pelishim per circumitum vt ostenderetur idolorum templis. Hebraicè habetur. ad annunciandum sculptilibus eorum & populo. & significatur non simplex nunciatio, sed læta atque festiua. Et posuerunt arma eius in domo Dei sui: & caput eius affixerunt in domo Dagon. Tandem post circumlatum caput Saulis, affixum est in templo Dagon in honorem ipsius Dagon, tanquam ab eo subactus fuerit rex Saul.

Audisit autem tota Iabes Ghilhad, omnia quæ fecerant Pelishim Sauli. Surrexeruntque omnes viri fortes: & tulerunt corpus Saul & corpora filiorum eius. proculdubio absque capite Saulis. & attulerunt ea in Iabes: sepelieruntque ossa eorum sub arbore in Iabes, & ieiunauerunt septem diebus.

Mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas, eo quod præuarius sit mandatum domini quod præceperat & non custodierit. Iud. Author libri hæc non scripta in libro regum addidit: verum Hebraicè habetur. Et mortuus est Saul in mentiri suo quo mentitus est in Iehouah, super verbum Iehouah quod non custodierat. Et est proculdubio sermo de sermone diuino per Samuelem directo ad Saulem de destruendis etiam rebus Hamalec: vt scribitur 1. Reg. cap. 15. Deinde immediatè subditur.

& etiam ad interrogandum in Pythone ad querendum. Et non quaesuit in Iehouah, & interfecit eum. Alterum peccatum Saulis

Xx iij

scriptum

PRIMI PARALI.

scriptum 1. Regum 28. Affertur causa mortis eius. Nec ea-
ret quaestione vltimum verbum, videlicet & non quaesuit in
Iehouah; quonia 1. Reg. 28. expressè dicitur, & cõuluit Saul
dominum: quomodo ergo verificatur quod hic dicitur & nõ
quaesuit dominum? Solutio est quod quia Saul non perseue-
rauit quaerendo à domino, sed diuertit ad quaerendum in Py-
thone, ideo verificatur quod non quaesuit in Iehouah: reli-
gio enim non perseverans non est religio. & *trãstulit regnum
ad David filium Iſai.* in morte quidẽ Saulis inchoativè (quia
tunc incepit David regnare in Hebron) infra octo autem
annos completè,

CAPVT XI.

Congregatus est autem totus Israel ad David in Cheb-
ron dicendo: ecce ostium & carotua sumus. Hæc quo-
que & nudius tertius etiam cum esset rex Saul, tu eras
educens & reducens Israel: dixitque dominus Deus
tuus tibi, tu pasces populum meum Israel, & tu eris dux super eum.
Festinat author ad Davidis regnum, inchoando ab initio re-
gni Davidis super totum Israel: quod fuit post septem annos
à morte Saulis. Gesta igitur scripta. 2. Reg. 5. incipit nar-
rare: quæ ibi declarauimus. Veneruntque omnes seniores Israel ad
regem in Chebron, & percussit cum eis David fœdus in Chebron
coram domino: vixeruntque Davidem in regem super Israel, iuxta
sermonem domini in manu Samuelis, vt hinc intelligamus popu-
lum innixum auctoritati diuinæ per Samuelem manifestatè,
vixisse in regem Davidem.

Abiisque David & totus Israel in Ierusalaim, hæc est Iebus:
ubi erant Iebusæi habitatores terræ. Statim enim David ad
constituendum sibi regiam sedem in Ierusalem properauit.
Dixeruntque habitatores Iebus Davidi, non ingrediens huc. Hinc
clarè habetur Iebusæos negasse Davidi ciuitatem, vel saltem
arcem Sion, ex eo enim quod subditur. & cepit David arcem
Sion, ipsa est ciuitas David, nec dicitur & cepit Ierusalem, in-
nuitur quod de arce erat quaestio: volebant enim Iebusæi tenere
arcem, quam tamen præcipuè petebat David. Dixit autem
David, omnis percussit Iebusæum in primis, erit princeps & dux.
Iuxta Hebræum habetur, erit in capite & in principem. his enim
titulis intelligimus principem totius exercitus significari.
& ascendit in primis Iobab filius Zerua, & fuit in capite. Ecce
quomodo

CAPVT XI.

348

quomodo Iobab lucratus est principatum.

Habitauit autem David in arce: & idcirco vocauerunt eam ci-
uitatem David. Aedificauitque ciuitatem à circumitu, à Nillo vsque
ad gyrum: Iobab autem reliquum ciuitatis extruxit. Hebraicè ha-
beret. viuificauit. De eadem ciuitate Sion est sermo ita quod
rex aedificauit in monte Sion palatium suum, & muniuit plen-
itudinem montis circumcirca muro: reliquum autem spa-
tium vacuum montis Sion viuificasse dicitur Iobab, eo quod
repleuit illud habitatoribus. Nec per hoc negatur quod ibi-
dem etiam aedificauerit domum Iobab iam princeps totius
exercitus, vt ibi esset cum militibus ad custodiam regis.
Et inuit David cundo & crescendo: & dominus exercituum erat
cum eo.

H principes virorum fortium David, qui adiuerunt eum, vt
rex fieret super omnem Israel: iuxta verbum domini quod lo-
cutus est ad Israel, iuxta Hebræum particula ista sic legitur. Et
isti principes potentium qui Davidi, qui inualuerunt cum eo in regno
eius cum toto Israel ad faciendum regnare ipsum: iuxta verbum Ie-
houah super Israel. Modum quo adimpletus est diuinus sermo
de regno Davidis super Israel describit: simul narrando cau-
sam quare subiuncti fuerunt principes potentium in regno Da-
uidis, ex eo enim quod isti simul cum Dauide ex vna parte inua-
luerunt partim armis partim attractu contra totum Israel in il-
lo septennio quo David regnauit in Hebron, & totus cona-
tus eorum tendebat ad hoc vt David regnaret super Israel,
ideo fuerunt principes potentium. Et iste numerus potentium
Davidis: Iesbaam filius Ahamoni princeps inter triginta. Ex secun-
di regum cap. vigesimotertio sumpta sunt subiuncta. verum
iste primus qui hic nominatur Iesbaam filius Ahamoni, He-
braicè autem Iasobham filius Chachmoni (vt diximus in 23. ca.
secundi regum) si vt litera sonat Iasobham nomen est proprium
istius primi viri in catalogo fortium Davidis, manifestatur
hinc quod illa verba scripta in libro secundo regum (videlicet
sedens in sede sapientificans me) non erant interpretanda,
qui erant nomina propria istius viri: nam quod hic scribitur
Iasobham filius Chachmoni, & interpretatur sedit in ponulo
filii sapientificantis me, ibi scribitur Ioseb Bafebeth Tha-
chemoni, & interpretatur sedes in sede sapientificabit me.
hæc enim in vnum atque idem concurrere facile patet. Nec
obstat quod ibidem subditur ipse Hadino Heznita: quia 'bi
Xx iij aliud

aliud nomen eius explicatur adiuncto nomine patris. Et confirmatur esse nomen proprium: quia in sequenti capitulo vir antepenultimus priusquam narrentur viri de Ghaditis, qui in vulgata aditione vocatur Iesbaâ, in Hebræo vocatur Iasobham: quo nomine iste caput omnium fortium hoc in loco vocatur. quo fit vt non incertum reddatur an primus hic sit vnus & idem cū primo ibi: nomina enim diuersa iam monstratum est in octauo cap. non cogere ad intelligendam diuersitatem virorum. Quod autem dicitur princeps inter triginta, Hebraicè habetur. *princeps fortium*. Simili titulo insignitur primus in catalogo fortium in libro regum, dicendo caput tertij. *ipse leuauit lanceam suam super trecentos interfectos vice vna*. In libro regum scribitur quod octingentos occidit vna vice. diuersus enim occidendi modus interuenisse videtur. Ita quod occisorum numerus comprehendit octingentos; modus autem occidendi lancea comprehendit duntaxat trecentos. nam hic clarè dicitur quod eleuauit lanceam suam super trecentos occisos vice vna: ibi verò duntaxat dicitur quod occidit octingentos vice vna. alio enim modo occidit reliquos eodem impetu.

Et post eum *Elhazar*. Similiter iste scribitur in libro regum secundo loco. *filius patris eius Ahoites*. Iuxta Hebræum habetur. *filius Dodo Achochi ipse inter tres potentes*. Etiã in descriptione istius nonnulla interuenit dissonantia: quia in libro regum iste scribitur filius Dodo filij Achochi, ita quod narratur eius tam pater quàm auus: hic autem mentio fit patris dicendo filius Dodo, sed non subiungitur filij Achochi. sed dicitur Achochi, vel quia subintelligitur filij, vel quia Achochi nomē erat loci aut cognationis & nō aui: & propterea nō oportuit interponere dictionem filij. Incerta sunt hæc, & vt possumus diuinamus. *Ipsē fuit cum Dauid in Pasdamim, & Pelisthim congregati erāt ibi ad praelium, & erat ager regionis illius*. Vt interpretem optimè vertisse Hebraicam phrasim qua scribitur. *& fuit pars agri pleni*. vt nomine partis intelligatur regio, & significetur quod regio illa erat cultus ager. Quod autē subditur. *hordeo*. & in libro regum dicitur lentibus, non cōtrariatur: quia diuersæ sunt historiae. nam ibi scribitur ager plenus lentibus in gestis tertij, hic autem ager plenus hordeo in gestis secundi: vt patet intuenti contextum. *fugeratq; populus a facie Pelisthinorum. Hic stetit in medio agri & defendit cum, &*

percussit

percussit Pelisthæos. Iuxta Hebræum habetur. *Et steterunt in medio partis & fecerunt euadere eam, & percusserunt Pelisthinos: & saluauit dominus saluatione magna*. Quia dictum est iste erat cū Dauid, ideo subiunctum est in numero plurali steterunt. Admirabilis tamen actio istius narratur in libro regum: & propterea ipsi attribuitur victoria hæc.

Descenderunt autem tres de triginta principibus super petram ad Dauid ad speluncam Hadullam. Omittitur tertius Samma scriptus in libro regum: & transitur ad tres præcipuos inter triginta. *& Pelisthim castrametati erant in valle Rephaim*. Porro Dauid tūc erat in præsidio. Hebraicè habetur. *in arce*. Sed parui refert: quia arcem naturalem quam rupes efficiebat significat munitam præsidio militum. *& præfectus Pelisthinorum tūc erat in Beth'lechem*. Desiderauit autem Dauid & dixit: *quis propinabit mihi aquã de puteo Beth'lechem qui est in porta? Iruperuntq; tres in castra Pelisthinorum, & hausserunt aquam de puteo Beth'lechem qui est in porta, & portauerunt & attulerunt ad Dauid: & noluit Dauid bibere eam, sed libauit eã domino*. hoc est obtulit illam in sacrificio diuino. *Et dixit, absit vt in conspectu Dei mei hoc facia*. Iuxta Hebræum habetur. *absit mihi ab Elohe meo a facere hoc*. Horrētis sunt verba, deinde immediatè sequitur. *num sanguinem virorum istorum bibam in animabus eorum, quia in animabus suis attulerunt eam? & noluit bibere eam*. Rationē reddit manifestam quare horruerit bibere aquam illam. Et ex hac ratione insinuat quod Dauid non eo animo dixerit se cōcupiscere aquã Beth'lechem vt viri sui irent pro ea: sed vt cōtingit aperuit appetitum suum, tres autē viri iniusi cōfidentes in agilitate, fortitudine & dexteritate iuerūt in animabus suis: hoc est exponētes proprias vitas periculo. *hæc fecerūt tres potentes*.

Abisai quoque frater Ioab ipse fuit caput trium, & ipse leuauit lanceam suam super trecentos interfectos: & ipse erat inter tres nominatissimus. Hebraicè habetur. *& ei nomē inter tres*. hoc est inter tres secundus in chylus, & princeps eorum. Hebraicè habetur. *Ex tribus in duobus est honoratus, & fuit eis in principem*. Explanatur gloria Abisai inter tres præcipuos: quod videlicet inter eos non erat secundus aut tertius, sed inter ipsos tres honorabatur à duobus: & ad hoc magis explicandū subiungitur quod fuit eis in principem. *verumtamen vsque ad tres primos non peruenit*. Hebraicè scribitur. *& vsque ad tres non venit*. Fuit enim

enim Abisai princeps secundæ trinitatis fortium, non tamen peruenit ad primam fortium trinitatem, quæ simpliciter & absolute constituebat tres fortes: quorum duo duntaxat sunt hic nominati.

Bena'ia filius Icho'iadah filii viri fortitudinis magnus operibus de Cabzeel: ipse percussit duos Ariel Moab. Dicitio Hebraica relicta est: cui potuisset interpretari leones, hoc est viros fortes vt leones. & ipse descendit & percussit leonem in medio putei in die niuis. Et ipse percussit virum Aegyptium virum mensuræ quinque cubitorum, & in manu Aegyptij erat lancea sicut liciatorum textorii: descenditq; ad eum cum virga, & extorsit laceam de manu Aegyptij, & occidit eum lancea eius. Hæc fecit Bena'iahu filius Icho'iadah: qui erat inter tres robustos nominatissimus. Hebraicè habetur. & ei nomen inter tres potentes. in quorum numero erat Abisai. Inter triginta primus. Hebraicè habetur. Ex triginta ecce ipse honoratus. Recole quod ista trinitas in principio narrata est descendisse ex triginta: & propterea iste Benaïas gloriosus in hac trinitate, honoratus dicitur ex triginta. veruntamen usque ad tres non peruenit. De prima trinitate est sermo. postquam cum Dauid ad auditionem suam.

Potentes autem viribus: Hazaël frater Ioab, Elchanan filius Dodo de Beth'lechem, Sammoth Charorites: Chelez Pelonites. Hira filius Hicces Thecobites: Abihexer Hamthothites. Sibbechai Chusathites: Hilai Achachites. Maharai Netophathites: Cheled filius Bahana Netophathites. Ithai filius Ribai de Ghibha filiorum Bin'iamin: Bena'ia Pir'hathonites. Churai de torrentibus Gahas: Abiel Harbathites. Hazmaueth Bacharumites: El'iach'ba Sahalbonites. Filij Sem Ghizonites: Ionathã filius Saxe Hararites. Ach'am filius Sachar Hararites: Eliphaz filius Vr, Chepher Mecherathites: Ach'ia Pelonites. Chexyo Charmelites: Naharai filius Exhai. Ioel frater Nathan: Midchar filius Hageri, Zelec Hammonites: Nacharai Berothites, armiger Ioab filij Zerua'ia. Hira Ii'therites: Gharreb Ii'therites. Vri'ia Chitthites: Zabad filius Ach'lai. Hadina filius Saxe, Reubëita caput Reubenitarum, & cum eo triginta. Chanani filius Mahache, & Iosaphat Mithenites. Huxi'ia Hashterathites: Samah & Iehiel, filij Chotam Haroherites. Iedihael filius Simri: & Iocha frater eius Thixites. Eli'el Machauim, & Teribai & Iosau'ia filij Elnaham: & Iithma Moabites. Eli'el & Hobedi & Iahafiel Mezoba'ia.

CAP.

CAPVT XII.

I sunt autem qui venerunt ad Dauid in Zic'lag cum adhuc fugeret. Parui refert quod hebraicè habetur. adhuc retenti a facie Saul filij Cis. tempus enim quo Dauid retinebat seipsum in Siceleg Pelisthinorū timens Saulē describitur. qui erant fortissimi & egregij pugnatōres. Hebraicè habetur. & ipsi inter potentes auxiliares belli. Non qualescunque adiutores, sed potentes describuntur. Armati arcu, dextera & sinistra iacentes lapides: & sagittas arcu. Magna laus istorum in vsu arcus tā emittendo lapides quā sagittas scribitur, dum vtraque manu ad hæc scribuntur vti. de fratribus Saul. hoc est vt exponitur subiungendo. ex Bin'iamin. vt hinc intelligamus etiam viuente Saule proprios Saulis contribules iuisse ad Dauidem. Dux Achihexer & Ioas filij Semah & Ghibhathites, & Iexiel & Pelet filij Hazmaueth: & Beracha, & Iehu Hamthothites. Et Iismah'ia Ghibhonites, potens in triginta & super triginta. Iste ideo inter triginta & super triginta laudatur potens, vt intelligamus quod ipse erat vnus ex tribus secundæ trinitatis. & Iirme'ia & Iachaxel & Iochanan, & Iozabad Ghederathites. Elhuzai & Ierimoth & Beha'ia & Semar'iahu: & Sephatiahu Charuphites. Elcana & Iis'iahu & Hazar'el & Iohexer & Iasobham Chorchites. Et Iohela & Zebad'ia, filij Ierocham de Ghedor.

Et de Ghaditis transfugerunt. Hebraicè habetur. diuisi fuerunt ad Dauid, sed sententia in idem redit: significatur enim quod isti segregauerūt se à regno Saulis eundo ad Dauidem profugum a facie Saulis, cum lateret in deserto. Hebraicè habetur. ad arcem in desertum. Intellige tamen arcem naturalem quam rupes facit. potentes fortitudine, viri exercitus ad bellum, videntes clypeo & lancea: facies leonū facies eorum. impauidi ac terribiles, & quasi caprea in montibus ad festinandum. Hæc dux: Hobad'ia secundus, Eli'ab tertius. Mismanna quartus, Iirme'ia quintus. Hattbai sextus, Eliel septimus. Iochanan octauus, Elzabad nonus: Iirme'iahu decimus. Machbanai vndecim. Isti de filijs Ghad duces exercitus. Omnis excluditur ambiguitas totius præcedentis clausulæ quo ad genus prænarratorum virorū. nouissimus centū militibus præerat, & maximus mille. Iuxta Heb. habet. vnus per centū paruus, & magnus per mille. Sic iacet in Hebræo abiq; nullo adiuncto verbo iungitur. hæc clausula præcedenti: videlicet isti ex filijs Ghad duces exercitū, vnus p centū paruus

paruus & magnus per mille. Et est sensus quod omnes isti vndecim fuerunt duces exercitus de numero eorum quorum vnusquisq; erat centurio si erat paruus dux, aut erat tribunus si erat magnus dux: intelligendo per tribunum praefectum mille militibus. Vbi prudens lector aduerte duo, alterum quod narratur ducatus istorum, non qui tunc (quando Dauid fugiebat à Saule) sed qui posteaquam Dauid factus est rex datus est eis, alterum quod hinc insinuat ordo exercitus seruatus in regno Dauidis: videlicet quod duces exercitus sic decreuit vt minimi essent centuriones, maximi autem tribuni. Et per hos intellige multos gradus mediorsū ducum exercitus. *Isti sunt qui transferunt Larden mense primo, & ipse plenus erat super omnes ripas suas: & fugauerunt omnes qui morabantur in vallibus ad orientem & occidentē. Laudantur isti Ghaditæ: sed quando & quomodo res hæc gesta fuerit, nescitur.*

Venerunt quoque de filiis Beniamin & Issudæ ad praesidium in quo morabatur Dauid. Hebraicè habetur. *vsque ad arcem ad Dauidem.* Significanter describuntur ex Beniamin & Iuda simal venientes ad Dauidem vsque ad ipsam rupem in qua seruabat Dauid profugus, ad insinuandum quod ex improviso venerunt isti. *Egressusq; est Dauid obviam eis.* Hebraicè habetur. *Et exiit Dauid ad facies eorū.* venerat enim vsque ad ipsam rupem. *& ait.* Hebraicè habetur. *& respondit & dixit eis.* inquirentibus enim eum respondit. *si pacificè venistis ad me vt auxiliemini mihi, cor meum iungatur vobis.* Legendum esset. *iungetur.* affirmat siquidē Dauid se ex corde complexurū eos si adiutores veniunt, si autē insidiamini mihi pro aduersariis meis. Hebraicè habetur. *& si ad decipiendum me angustatoribus meis absque iniquitate in palmis meis, subaudi tradituri me venistis.* Dubitabat enim Dauid: & militari libertate vitur in primo sermone cum eis. *videat deus patrum nostrorum & iudicet.* Hebraicè habetur. *videbit Eloha patrum nostrorum & increpabit.* Referuat Deo iudicium cordiū & vindictam. Ex quibus verbis apparet quod Dauid vtro fuerint corde suscipiebat eos: prædicēdo tamen eis diuinā vltionem immo increpationem, si cum dolo veniebant. Spiritus vero domini induit Abisai principem inter triginta. Iuxta Hebræum habetur. *Et spiritus induit Hamasai principem potentium.* Non dicitur spiritus domini, sed spiritus absolute, significatur enim interno quodam impulsu procedente extra actum Hamasai: & propterea describitur

bitur spiritus induens. spiritus quidem ad significandum internum impulsū: induens autem ad significandum externum illius apparentiam diffusam in corpus ipsius Hamasai: *& ait.* Hoc addidit pro claritate interpres. *tui sumus o Dauid & tecum futuri filii Isai.* Hebraicè habetur. *tibi Dauid & tecum filii Isai pax.* Respondet pro omnibus iste accensus benignitate Dauidis & illius fiducia in Deo. Deinde immediate sequitur. *pax tibi & pax adiutori tuo, quia adiunxit te Eloha tuus.* Tertio imprecatur pacem cum tali gestu ex interno spiritu procedente, vt Dauid crediderit eos venire coadiutores sibi. *Suscepit ergo eos Dauid & constituit eos principes turmae.* Hoc potest verificari ex tūc, rectius tamen intelligitur verificari post assecutum regnum: quoniam tunc tā pauci erant vt tot principibus deessent subditi, nunquam enim viuente Saule numerus militum Dauidis excessit sexcentos: vt libri regum historia narrat.

Porro de Menasse transfugerunt ad Dauid cum veniret cum Pelisthinis contra Saul ad prælium, & non adiunxit eos: quia inito consilio remiserunt eum principes Pelisthinorū dicendo, *in capitibus nostris transfugiet ad dominum suum Saul.* Historia hæc narratur 1. reg. 29. *Quando reuersus est in Xic lag transfugerunt ad eum de Menasse Hadna, & Toxabad, & Iedihael, & Michael, & Toxabad, & Elihu, & Xillethai.* Declarando quod dixerat cum veniret, explicat quod illud quando non fuit in eundo ad castra, sed in eundo ad Siceleg: quod pro claritate maiori interpres dixit reuersus est. Narratur ergo quod isti de Menasse venerūt ad Dauidem tempore quo Dauid abiectus à satrapis Pelisthinorum ibat in Siceleg. *principes militum in Menasse.* Iuxta Hebræum habetur. *principes millium qui in Menasse.* Magni valde describuntur isti, qui capita non centum, sed millium dicuntur. Et ipsi præbuerunt auxilium Dauidi aduersus latrunculos. Hebraicè habetur. *societatem.* sed proculdubio significatur cœtus Hamalecitarum qui incenderant Siceleg, quem persecutus est Dauid: vt scribitur. 1. reg. 30. *quia potentes fortitudine omnes ipsi: & facti sunt principes in exercitu.* Intellige post assecutum regnum. *Quia in tempore per singulos dies veniebant ad Dauid ad auxiliandum ei.* Tria tempora Dauidis tractat author hic, primum quo viuente Saule Dauid profugus seruatus est & auctus: & de hoc hæctenus habitus est sermo. Alterum tempus quo mortuo Saule Dauid regnauit in Hebron, longaq;

longa; concertatio fuit inter domum Dauidis & domum Saulis: & de hoc tempore dicitur quod per singulos dies veniebant ad Dauidē. *vsquē dum fieret grandis numerus quasi exercitus Dei.* Hebraicē habetur. *vsque ad castra magna sicut castra Elohim.* Augmentum militum tantum narratur quod peruenit ad constituendum exercitum sicut exercitum Elohim. Etsi nomine Elohim intelligimus Deum, augmentū hoc intelligendū est vsq; ad tēpus quo Dauid factus est rex totius Israel inclusiue: quoniā tūc habuit castra sicut castra Dei quę habuerat tam Moyses quam Iosue. Si vero nomine Elohim intelligimus potentes principes, sensus est quod quotidie augebantur milites Dauidis in Hebron regnantis, vsque adeo vt constituerent exercitū iuxta magnitudinem exercitus soliti apud principes mundi. significatur enim per hoc q̄ augmentū fuit tantum q̄ peruenit ad quantitātē ordinariū exercitus.

Isti sunt numeri capitum expeditorum ad exercitum, quę venerūt ad Dauid in Cheb'ron, vt transferrent regnum Saul ad eū iuxta verbū domini. Filii Iehudæ portantes clypeum & hastam: sex millia & octingenti expediti ad exercitū. De filiis Simhon potentes fortitudine ad exercitum: septem millia & centum. De filiis Leui quatuor millia & sexcenti. Et Icho'iadah dux de stirpe Abaron: & cū eo tria millia & septingenti. Tertium tēpus (videlicet quo Dauid post septēniū in Hebron cōstitutus est rex super vniuersum Israel) tractatur. Et Zadoe puer egregius indolis. Hebraicē habetur. *puer potens fortitudine: & domus patris eius, principes viginti duo laudatur enim tum à propria persona, tum à tot principibus domus paternæ.* De filiis autem Bin'iamin fratribus Saul tria millia: magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul: Hebraicē habetur. *& adhuc multitudo eorū custodientes custodiam domus Saul.* Ratio redditur paucitatis eorū qui venerunt ex tribu Ben'iamin ad cōstituendum Dauidem regem: quia multitudo virorum militarium illius tribus etsi non pugnaret aduersus Dauidem, seruabant tamen adhuc familiam Saulis, tanquam illam cui ex successione debebatur regnum. viuebat enim tunc filius Ionathæ Mephiboseth. De filiis vero Eph'raim, viginti millia & octingenti: potentes fortitudine, viri nominati in cognationibus suis. Et ex dimidia tribu Menasus, decem et octo millia: qui nominati fuerunt per nomina vt venirent ad constituendum regem Dauidem. Et de filiis Isaschar viri eruditī qui noverant singula tempora, ad præcipiendum quid facere deberet Israel.

Hebraicē

Hebraicē habetur. *scientes intelligentiam temporibus, ad sciendum quid faciet Israel.* Prudentia ascribitur filiis Isachar politica: quę videlicet tanta intelligentia vigeant vt secundum tempora scirent quid expediret vniuerso Israeli. est enim prudentia circa singularia: ac per hoc prudentia politica circa singularia communia reipublicæ. *principes eorum ducenti, omnis autem reliqua tribus consilium eorum sequebatur.* Hebraicē habetur. *& omnes fratres eorum super os eorum.* Fratres eorum Israelitas intellige adhærentes consilio sapientū de tribu Isachar. Et hinc insinuatur duo. alterū quod istorum prudentiæ nō est visum infra illud septennium concurrere tribus Israel ad cōstituendum Dauidem regem: alterum quod post septennium censuerunt isti prudentes vt omnes tribus conueniret in Hebron ad constituendum Dauidem regem. propter hoc enim narratur duo: & quod ipsi venerunt ad Dauidem, & quod ex ore eorum pendebat omnis Israel. De Zebulun egredientes ad exercitum dispositi ad prælium in omnibus armis bellicis quinquaginta millia: & ad ordinandum sine corde duplici. Et de Naphthali principes mille: & cum eis cū clypeo & lancea triginta septem millia. Et de Danitis preparati ad præliū, viginti octo millia & sexcenti. Et de Aser egredientes ad exercitum & in acie prouocantes. Hebraicē habetur. *ad ordinandum bellū. hoc est ad ordinē prælii sustinendum periti seu exercitati. non parua siquidem militum laus est præliando sistere in ordine. quadraginta millia.* Et de trans Iarden de Reubenitis & Ghaditis & dimidia tribu Menasus cum omnibus armis exercitus bellici, centum & viginti millia.

Omnes isti viri bellatores et expediti ad pugnam. Hebraicē habetur. *virī belli cultores ordinis. proculdubio militaris. corde perfecto venerunt in Cheb'ron ad constituendum regem Dauid super totum Israel: & etiam omnes reliqui ex Israel vno corde erant vt rex fieret Dauid.* Ex eo quod præmissum est multitudinem tribus Ben'iamin adhuc mansisse in custodia domus Saulis, significatur nomine residui Israelis vniuersitas Israelitarum qui remanserant in propriis domibus præter prænarratos ex tribu Ben'iamin: qui tamen post factum (post constitutum Dauidem regem) vertentes necessitatem in virtutem, acquieverunt aliis obediendo Dauidi. Fueruntque ibi cum Davide diebus tribus comedentes & bibentes: præparaueram enim eis fratres eorum. Et etiam propinqui eū vsque ad Isaschar et Zebulun

6

& Naphali, afferbant panem in asinis, et camelis, & mulis, et bouibus, & scam farine, palatas, & uiam passam, & uinum, et oleum, & boues & oues in multitudine: quia letitia erat in Israel.

CAPVT XIII.

Nisi autem Dauid consilium cum tribunis & centurionibus, cum omnibus ducibus. Et ait ad totum cœtum Israel. Cœtus Israel appellatur senatus omnium principum Israel qui erant apud regem in concilio: nã eis proponit conuocationem populi Israel. si placet uobis & à domino Deo nostro egredietur sermo quẽ loquor. Iuxta heb. habetur. si super uos bonũ & à Iehouah Elohe nostro. sic iacet in hebræo absq; ullo verbo. Et est sensus. si ppono habet utriq; uidelicet & q̄ est uobis bonũ, & q̄ est à Deo: hoc est si cœtis hoc cõducere uobis & esse cõforme diuinæ uolũtati, Deo inde imediãtẽ sequit̄. *mitamus.* Deficit una dictio. *diuidemus,* mittemus ad fratres nostros residuos in omnibus terris Israel. Modũ mittẽdi significat uerbo diuisionis: ut uidelicet diuidãtur nũcũ ad diuersas partes mittendi: multitudo enim nunciõrum per hoc insinuatur. Residui autem appellantur militares uiri electi: erãt enĩ residui relatiuẽ ad cẽturiones & tribunos qui erãt cũ Dauide. Testatur enim historia secũdi lib. reg. ca. 6. quod cõgregauit Dauid ex hoc concilio triginta millia electõrum uirõrum. Isti ergo appellantur hic residui in urbibus Israel. & ad sacerdotes & Leuitas qui habitant in ciuitatibus suburbanorum suorũ: & congregentur ad nos. Et reducamus arcam Dei nostri ad nos. Nomen est Elohe. Et significanter dicit translatione nihil dicit. nõ enim requisimus eam in diebus Saul. Nulli facimus iniuriam: si enim tempore Saulis regis requisissemus arcam Dei, collocantes eam alicubi: iniuria forte fieret tum regi, tum Israeli, tum loco: sed quia nõquam tempore Saulis regis requisita est arca ut collocaretur alicubi, ideo nulli fit iniuria transferendo eam ad nos in Ierusalem. Et hinc insinuatur quod arca nullibi habuit mãsonem post percussionem Berhlemitarum nisi in ciuitate syluarum: ibi enim inuenit eam rex Saul, & ibi dimisit eam.

Et dixit totus cœtus ut ita fieret: placuerat enim sermo omni populo. Iuxta Hebræum habetur. quia rectum uerbum in oculis totius populi. Concordis responsionis ratio redditur, quia audita à populo huiusmodi futura translatio uisa est recta. Congregauit

gregauit ergo Dauid cunctum Israel. in triginta millibus electis ut liber regum aperit. à Sichor Aegypti. Fluius Aegypti cõterminus regno Israel significatur. vsq; ad introitum Chamathi ad ad lucendum arcam Dei. Nomen est Elohim. de Cir' iath' ieharim. Nomen est ciuitatis, latine ciuitate syluarum. Et ascendit Dauid & totus Israel ad collem Cariathiarim. Iuxta Hebræum habetur. in Bahalam ad Cir' iath' ieharim quã Iehuda: In. 2. reg. ca. 6. diximus Bahala nomen esse regionis seu districtus in quo erat ciuitas syluarum: ita quod nominatur locus & à regione & à ciuitate. ad faciendum ascendere inde arcam Dei domini. Heb. habetur. Elohim Iehouah sessor Cherubinarum. Aliã reddita est ratio nominum, & quare dicatur sedens super Cherubim. ubi inuocatum est nomen eius. Hebraice habetur. cuius uocãtũ est nomẽ. Et est ordo literæ ad faciendum ascendere inde thegam Elohim cuius uocãtũ est nomen Iehouah sessor Cherubinõrum. Elohim siquidem nomen cõmune erat diis omnibus. & ideo ad aliorum deõrum differẽciam dicitur cuius uocãtũ est nomen Iehouah (hoc est fons efflendi) sedens super Cherubinos. Et cautẽ non dicit qui est, sed cuius uocãtũ est nomen: eo quod nec ipsum nomen tetragrammaton significat Deum sicuti est, eo quod nõ tam ipse quã multiplex nomen eius notum est nobis. *imposueruntq; arcam Dei super plaustrũ nouum de domo Abinadab.* Dictio interpretata Dei est nomen Elohim: & idem nomẽ reperitur cum subiungitur corã Deo. Huxza autẽ & Ach' io minabãt plaustrũ. Porro Dauid & totus Israel ludebant corã Deo in omni uirtute: et in canticis, et citharis, & psalteriis, et tympanis, & cymbalis, & tubis. Veneruntq; vsque ad arcam Chidon. Non te moueat q̄ in libro regum scribitur ad arcam Nachon: eadem enim arca hic & ibi significatur diuersis nominibus. & extendit Huxza manũ suam ad tenendum arcam. hos quippe lasciuens paululum inclinauerat eã. Iuxta Heb. habet. quia inclinabãt bohes. Expectauit deus punire peccatum usquequo effectus peccati palã fieret. peccatum siquidem commissum est eũ arca posita est uehenda super plaustrum. (utpote quã uehi debebat super humeros Leuitarum) sed distulit deus puitionẽ usque ad sensibilem effectum peccati: quando uidelicet ipsa arca in bellarij cœpit propter boues trahentes.

Iratus est itaque dominus. Deficit una dictio: legendũ est. Et iratus est furor Iehouah in Huxzam. Instar furoris describitur